

פירות נענו

חזק שמח!

גיליון 3 - מרץ 2021 - פסח

פרחים הגיעו וברכות

ארבעת הבנים יוצאים מההגדה ומרימים כוס ראשונה - בוגרות תל"מ
וחברים נפרדים לשלום מהתוכנית - חולי ניקיון מוצהרים עונים על
קושיות פולשניות - גיליון אביב בסימן חירות

נען חוגגת תשעים

ביד ימין

בין ספירת קולות הימאים לזיכרונות עמומים של ים השיבולים, בין תוצאות האמת לאמת הכואבת של תוצאות המצות, בין חרציות ואפונה ריחנית בגינה לעציץ בצלופן ומגבות מטבח לחמות הפולנייה, בין קציצה זו שאנו אוכלין - על שום מה? לבין החלטה גורפת להתחיל לאכול בריא - ויהי מה. כי ככה איתו, האביב הזה, גם וגם, קצת גשם קצת שרב מאובק, קצת אופטימיות זהירה וקצת תקוות סרק. שנה שנייה בלי סדר באולם, ומה זה אם לא שינוי סדרי עולם? אז שינסנו מותניים ויצאנו לקצור לכם יבול אביבי רענן, שנזכור שהכול בסדר והשמש זורחת: מאות ארוחות חג שתרכו חברים למשפחות נזקקות, מי שחקן הכדורעף הטוב בכל הזמנים מבין הגפנים, השייק הירוק שינקה אתכם מבפנים, פתיחת עונת הכדורסל אחרי שנה של פרקטים שוממים ועוד המון אפיקומנים. אה, וחפשו את המדור החדש! (טיזר: מה הקשר בין יובל שגב וגל גדות?).

הַסְפֵּאֵר אִישׁ לֹא בְּדָה
כֶּן (כמעט) כְּתוּב בְּהַגְדָה.

דפדוף נעים וחג שמח חבריא
חד גד יאאאאא

שלכם בתופים ובמחולות,

בנות הפינה

עורכת: עפרי קרן

עורכת לשון: מיה קסטרו

עורכת גרפית: שי קופיט

מפיקה ראשית: גיל גלוטמן

צלמים: גלית יערי, אורי שיר

דפוס: א.ג. הדפסות

מייל המערכת: pinatnaan1@gmail.com

תוכן

- 3 **היי הג'יפ הטור של מנהלת הקהילה**
- 4 **רשות הדיבור** חברים כותבים
- 5 **חדשות המחנה** כדורסל | מנות חג למשפחות
- 6 **ביקור בית** אצל משפחת גד
- 8 **הולכות בתל"מ** סיום תוכנית תל"מ בנען
- 10 **אוצרות הארכיון** שירת הקציר
- 11 **ריאה ירוקה** אייל מצליח שומר על הטבע
- 12 **ארבעת האחים** משפחת גפן
- 14 **עצור, או שאני שואב!** חולי הניקיון פותחים הכול
- 16 **החבר של הכלב** קיקה ויובל שגב
- אוסף פרטי** מאלפת הינשופים: מירלה מקושבסקי
- 17 **מעבדות לחירות וחוזר חלילה**
גבי אולמן נאור ויאיר אשל נכנסים בליל הסדר
- 18 **סודות הבריאה** ענת סוקלסקי עושה ריסטארט לגוף
- 19 **צלחת פסח** הגרסה הקיבוצית
- 20 **שאל בני ונען** תשבץ הגיון מקומי

מאחורי הקלעים והשיבולים של צילום השער: תמרה והבנים החסונים, גברי, מאור, נעם ואלדר. נענו לבקשה והסתנוורו בלי לקטר. לא יכולנו לבקש יותר. **צילום:** גלית יערי, ביד חזקה ובנפש חפצה **סטיילינג:** הפינה (בקטנה) ועג"ש

מתחנה של מנהלת הקהילה

בחירות, חירות ומה שביניהן

האם להישאר בכלוב הדמיוני או לפרוש כנפיים, האם הגבול הוא בראשו או בשמיים, האם להיות עבדים או בני חורין והאם לעזוב את מצרים או להחליט שנשארים - הרהורים בלילה שבין הסקרים לספירת הקולות

רעיה בן אברהם

רבים מאיתנו חיים כציפור בתוך כלוב דמיוני, מביטים בכמיהה אל השמיים הכחולים ומייחלים ליום שבו נוכל להשתחרר מהכלוב הנעול, לפרוש כנפיים ולעוף אל תוך הכחול היפה הזה. דבר אחד אנו שוכחים - שאין כלוב ושהסורגים הם יציר דמיונו; פחדים ומגבלות שיצרנו בראשו. הכלוב מעולם לא היה נעול ואנו יכולים, בכל רגע, לפרוש כנפיים ולעוף הרחק אל השמיים הכחולים. בחירה משמעה חירות. חירות משמעה מרחב גדול לבחירה, בחירה שמשמעה לקיחת אחריות על גורלנו.

לילה ארוך עוד לפנינו, ומחר נקום כולנו לשחר של יום יום-חדש. יכול להיות שהצלחנו, יכול להיות שפחות. כשייספר אחרון הקולות בקלפי ותתקבלנה התוצאות המדויקות, נדע שלא עמדנו מנגד. נדע שאנחנו חלק מ-67 האחוזים, שלא ויתרו על הזכות שלהם לבחור.

בכל רגע ורגע בחיינו אנו חופשיים לבחור - האם להישאר בכלוב הדמיוני או לפרוש כנפיים, האם הגבול הוא בראשו או בשמיים, האם להיות עבדים או בני חורין והאם לעזוב את מצרים או להחליט שנשארים.

לעולם אל תוותרו על התקווה חברים, היציאה ממצרים החלה. חג חירות שמח ובחירות טובות.

"אנו חייבים להאמין בחופש הבחירה. אין לנו ברירה" (יצחק בשביס-זינגר).

יום שלישי, 23 במרץ, 22:30 בלילה. מתנתקת בקושי רב מהסקרים בערוצים השונים כדי לכתוב את הטור. הראש מוטרד, הלב חושש והנייד עייף מהודעות בחירות.

יום בחירות סמוך כל כך לפסח - חג החירות. בתוך המילה בחירות משתלבת בענווה המילה חירות. סמיכות שהיא צירוף מקרים או יד מכוונת? בכל רגע ורגע בחיינו אנו חופשיים לבחור; איך להגיב, מה ללבוש, מה לאכול, מי יהיו חברינו, איך ננהג עם ילדינו ואיזה פתק נשים בקלפי. בכל רגע עומדת בפנינו האפשרות לבחור מחדש.

הנתון הוודאי היחיד שמטלטל ומעציב אותי הערב הוא אחוזי ההצבעה הנמוכים: 67 אחוזי הצבעה בלבד בקרב הציבור הישראלי. 33 אחוזים בחרו לוותר על קולם, לא לבחור, להפקיר את גורלם בידיים אחרות. 33 אחוזים שלו היו מאמינים ולא מוותרים מראש על הזכות להשמיע את קולם, היו יכולים לשנות את המציאות של כולנו.

מתברר שרוב האנשים אינם מאמינים שיש בכוחם לבחור, לשנות ולחשב מסלול מחדש, ורואים במצב נתון גזרת גורל. אולי זו אדישות, אולי יאוש, אולי חוסר אמונה ביכולת ליצור את השינוי.

פעמים רבות אנו נעים על אוטומט בנתיב קבוע שנדמה שלא ניתן לשנותו, אנו שבויים במעגל הנוחות וכתוצאה מכך אנו בוחרים שלא לבחור. בעשותנו כך - אנו מוותרים על חירותנו.

לבחור זה מאיים, זה לא נוח, זה דורש אומץ, אכפתיות, תעוזה והבנה ששטייה מהנתיב המוכר ובחירת נתיב שונה תאלץ אותנו לאמץ שרירים שלא הכרנו, ויותר מכל - תאלץ אותנו לקחת אחריות.

לפגוש את הדרים מבפנים

מיכל אנוך על מקום של חמלה וחיבות לקהילה

עד לפני שלושה חודשים היה בית הדרים מכונה אצלי איזולציה. הזיכרון האחרון שלי מהמקום הוא מלפני שנתיים, כשהעברתי שם הרצאה. הזיקנה והחולי הפחידו אותי ולא הצלחתי לראות מעבר. יצאתי משם עם רצון לא לחזור. הזיכרונות העתיקים יותר הם מלפני עשרות שנים, כשביקרתי את סבתא חמדה. בזה הסתכמה היכרותי השטחית (מאוד) עם המקום.

לפני חודשים ספורים, בלי הכנות, נכנס בית הדרים לחיינו במלא העוצמה. חווה, אמא שלי, הפרגית הבלתי נלאית, נכנעה (זמנית) לתכתיבי הגיל והכניסה אותנו למסע מורכב, תובעני וללא תאריך סיום. תוך רגע אחד הפכו המיון של קפלן ומסדרונות המחלקה הכירורגית לאתרים מוכרים בחיינו, בלי להתחשב ברתיעה הכרונית שלי מכל מה שמזכיר בית חולים, מחלות, ניתוחים אשפוזים וכל המסביב.

בתוך הקושי וההתמודדות עם יום-יום חדש, שברירי, ומצבים מאתגרים וסוחטים נפשית ורגשית, בית הדרים התגלה כהצלה ברמה שקשה לתאר במילים.

קודם כל האפשרות לשהות בהדרים היא בעצם אפשרות להיות "בבית", בלי להיות בבית. האפשרויות שהיו קיימות עבורנו בלי הדרים הן קפלן או הרצפלד. זהו! אמא כל הזמן אומרת: "אם לא היה את הדרים הייתי בקבר עכשיו". אז חווה תמיד אוהבת להגזים, אבל הפעם זו הגזמה קלה בלבד.

הקרבה- הנוחות בלבוא לבקר, בתחושה שהיא ממש פה במרחק דקה אחת ברגל.

התנאים - חדרים ברמה גבוהה, מתוחזקים, מטופחים, אוכל משובח.

החברה - דיירים מוכרים משכבר הימים להעביר איתם את היום, לראות טלוויזיה ביחד, לפטפט על זיכרונות עבר.

הפעילויות שמתקיימות בקביעות - קבלת שבת, מסיבות חג, שיעורי התעמלות (רחלי נרקיס האלופה שמתנדבת כבר שנה ומגיעה פעמיים בשבוע) ועוד ועוד.

אך כל זה הוא יתרון יחסי לעומת הדבר המשמעותי ביותר בהדרים והוא הצוות! אנשים מנען ואנשים שליבים בנען דואגים לאמא. וכמה שזה מרגיע.

ג'וזף, ארווין, קארינה, פאדיה, רבקה, אסיה, גלי, סיגי ואילת עובדים מתוך שליחות, נתינה ואהבה גדולה לדיירים. אמא חוזרת ואומרת: "הם באמת אוהבים אותי". רואים את זה ביחס שלהם, בדרך שבה הם מדברים, בסבלנות ובחמלה, באווירה ששוררת בבית.

ענבל והדס, האחיות והמנהלת, זמינות 24/7 מניסיון! הדאגה התמידית, התקשורת הפתוחה והמזמינה תמיד, ההבנה של הקושי והאוזן הקשבת גם למעגל השני, הן חלק משמעותי ביכולת שלנו לעבור את

עובדים מתוך שליחות. "הם באמת אוהבים" | צילום: הלל רחמוט

התקופה הזו בשפיות יחסית.

מעבר לרצון להוקיר ולהודות, חשוב לי להזכיר לנו, הקהילה, את חשיבות המקום הזה.

הוב הסיכויים שכולנו נפגוש את הדרים יום אחד.

הוב הסיכויים שרובנו מדחיקים ולא חושבים על הדרים עד שהוא הופך להיות חלק מחיינו, תוך שניה ורבע.

מיכל אנוך

אנחנו חייבים להשתנות

רן ורדי על גן עדן שמחפש משמעות

בשנה האחרונה לקחתי פסק זמן מהשירות הצבאי לטובת לימודים אקדמיים, חשבתי שזו תקופה מצוינת לשלב תרומה לקהילת נען שבה כמעט ולא הייתי מעורב בעשרים וארבע השנים האחרונות. רציתי לשתף בכמה תובנות מהשנה האחרונה.

זה נכון! קיבוץ נען זה גן עדן! ישוב מטופח, איכותי, שמתקיים בו מרקם חברתי ייחודי ושוקק חיים. מצבנו הפיננסי יציב עם תחזית צמיחה בכלל המגזרים. אז מה הבעיה? למה מקננת תחושת חוסר נוחות?

קיבוץ נען מתמודד עם מתח אדיר בין התפוררות היסודות שעליהם נבנה לבין התחדשות קהילתית. הנורמות והאיזון בין הממסד לחבר משתנים בקצב מואץ ונקודת שיווי המשקל מאותגרת מדי יום.

למרות שבשנים האחרונות בוצעו בנען מספר תהליכים במטרה להתאים את הקיבוץ לאתגרים המתהווים ואף נכתב מעין חזון 2030, לא השכלנו כחברה לייצר אבני דרך ותהליכי ניהול תומכים למימוש החזון. התוצאה היא שהמדיניות והבירוקרטיה שלנו אינן בהלימה למציאות ולצרכים המשתנים. נדרשת תוכנית רב-שנתית מקיפה לעיצוב אורחות חיינו, המשקפת את ערכי הקיבוץ והקהילה.

שלושה נושאים רגישים שעליהם צריך לתת דגש בתוכנית:

- 1. דאגה לוותיקים** - אוכלוסיית הדור השני צריכה להיות בראש סדר העדיפויות של הקהילה. נדרש לתת להם מעטפת תומכת ומכבדת ולאפשר להם למצוא את זכויותיהם בכבוד.
- 2. צדק חלוקתי** - הנכסים (פיננסיים, קרקעות) והזכויות בנען במגמת ירידה. מדיניות ההשקעה וחלוקת הנכסים בנען אינה מתוכננת לטווח הארוך ועקב כך עלולה ליצור חוסר שוויון וצדק בין החברים ובתוך הקהילה.
- 3. הנהגה** - נען חייבת לייצר לעצמה עתודה ניהולית איכותית ובתמהיל מאוזן (חוץ-פנים).

בחודשים הקרובים מסיים יו"ר נען קדנציה ואנחנו בעיצומו של תהליך לאיתור מחליף. מונחת לפנינו הזדמנות משותפת לבחון לעומק את המפה, השבילים והמצפן. לאחר חילופי התפקידים, הנהלת נען (בשיתוף צוותים מהציבור) צריכה להביא לידי אישור תוכנית רב-שנתית עם אבני דרך, יעדים ומדדים ברורים למימוש. תוכנית זו תיבחן ותתוקף אחת לשנה כחלק מאישור תוכנית המשק.

לסיכום, "לא החזק שורד, אלא מי שמתאים עצמו לשינוי". יש לנו קיבוץ מדהים אבל אנחנו חייבים להשתנות ולהתאים את עצמנו בראייה עתידית מפוקחת.

רן ורדי

רוצים להשמיע דעתכם?

כתבו לנו: pinatnaani@gmail.com

דוֹהַרַת לְצַמְרַת

אחרי השבתה ארוכה בחסות הקורונה, חוזרת קבוצת הכדורסל של הפועל גזר/נען לעונה מקוצרת · האבק מלוח התוצאות הוסר, המשחקים חודשו והקהל המקומי מתייצב לתמוך · עכשיו נשאר רק להשלים את המשימה: להעפיל לליגה הארצית

שנה ושישה ימים. שנה ושישה ימים בין המשחק שאז עוד לא ידענו שיהיה האחרון ועד שראינו את הכדור הכתום מתגלגל שוב באולם. מחזור ליגה רגיל שלאחריו מישהו החליט לעצור את העולם ולשלוח אותנו הביתה לחכות. שנה ושישה ימים שבהם העולם כולו התהפך פעמיים, ואז שוב פעם ואז שוב. אבל את זה אתם כבר יודעים. שנה ושישה ימים בלי הערבים הרועשים והלהטים, אלו שמכנסים ביחד ילדים קטנים וקיבוצניקים בפנסיה. בלי בני החטיבה שדואגים לעידוד קולני שלפעמים נדמה לך שהקירות יתמוטטו מעוצמת הרעש. שנה ושישה ימים מבלי לשבת ביצע של האולם הכי טוב בעולם, שאנחנו מכנים בחיבה "הרפת". האולם שחם בו מדי בקיץ וקר בו בחורף, אבל תמיד עושה לך חם בלב. שנה ושישה ימים בלי התקפי לב קטנים, לחץ דם גבוה וגרון צרוד. שנה ושישה ימים בלי לקלל אף שחקן יריב, אף שופט, ואף אימא של שופט. שנה ושישה ימים בלי ניצחונות גדולים והפסדים כואבים, בלי החטאות מצמררות ובלי סלי ניצחון. שנה ושישה ימים שלוח התוצאות עומד כבוי, הצפצה לא מייללת והאורות לא נדלקים. שנה ושישה ימים בלי לראות את אסף מדרבן את כולם לעוד ניצחון ובלי לראות את מיכאל ועילם קופצים לעוד כדור אבוד. שנה ושישה ימים בלי הדבר הזה שכולו שלנו. שנה ושישה ימים שנגמרו סוף-סוף. כמה טוב לחזור.

ענף חתומל

כמה טוב לחזור. הקפטן הוותיק אסף שוורץ צילום: גלית יערי

הפסד וניצחון

אז אחרי המתנה ארוכה, חוזרת קבוצת הכדורסל של הפועל גזר/נען לעונה מקוצרת ואינטנסיבית של שלושה חודשים בלבד, לנסות להצליח במה שרק הקורונה מנעה ממנה בעונה שעברה - להעפיל מליגה א' לליגה הארצית. את הקבוצה יוביל זו העונה השלישית המאמן (ושחקן הקבוצה לשעבר) נתן אלימה מקבוצת שילר, כשבגזרת השחקנים ניתן למצוא את הקפטן הוותיק אסף שוורץ ואת המקומיים מיכאל שילה ועילם ניר כשלידים משחקים שחקנים ותיקים המשחקים שנים רבות בקבוצה. בשני המשחקים שנערכו עד כתיבת שורות אלה רשמה הקבוצה הפסד וניצחון והיא בונה על התמיכה והעידוד המקומיים שכבר עשו לעצמם שם ברחבי הליגה, כדי להתברג גם השנה בצמרת. **המשחקים מתקיימים (לרוב) בימי שלישי. בואו לעודד!**

מנות צדושות סאהבה

חברי נען תרמו מנות חג לנזקקים, צוות ענף המזון בישל, נערי החטיבה ארזו וילדי המרח"בים הכינו ברכות · שיתוף פעולה מרגש בהובלת צוות מעורבות חברתית השלים השבוע את פרויקט פסח

בשקט, בחריצות ובמסירות הושלם השבוע פרויקט קהילתי מיוחד של תרומת מנות חג עבור משפחות נזקקות. מאות ארוחות בושלו במטבח המקומי ונארזו ביום רביעי (24.3) על ידי כיתות הדר ורותם. צוות המעורבות החברתית חבר לעמותת "מאיר פנים", רתם את ענף המזון והזמין את החברים לתרום ולהיות שותפים במימון הארוחות לערב החג למי שידו אינה משגת.

"חברי נען תרמו 725 ארוחות חג בסכום של כ-16,700 שקלים. זה הישג מטורף", אומרת ליאור סול שריכזה את הפרויקט. "ציפיתי שנגיע ל-500 מנות גג".

בראש השנה הם הרימו פרויקט דומה, אז תרמו חברי נען 450 מנות שבושלו במטבח ושימחו משפחות רבות על שולחן החג. ביום המעשים הטובים שצויין החודש (16.3) התגייסו ילדי המרחבים בחינוך החברתי להכין ברכות אישיות, שיצורפו למנות היוצאות.

רגע לפני החג. אורזים מנות ומצרפים ברכות לשמח משפחות | צילום: מערכת העיתון

"יש פה אנשים יצירתיים ומשתפי פעולה", מספרת ליאור, "כיתת פנתר עם יפעת כהן עשו ברכות חג, אנה גת בבית שקמה ובמרכז יצירה עם כיתות לביא, עיט וענבר הרימו ממש מפעל ברכות לבביות, וכיתות הדר ורותם המדהימים יארזו איתי את 725 ארוחות החג וידביקו אליהן את כרטיסי הברכה". חשוב לה להודות לשותפים הפעילים הבוחשים בסירים - ברק, רעות וכל צוות ענף המזון שנרתם לעמוד ביעד. הפצת הארוחות למשפחות מעוטות היכולת תיעשה באמצעות ארגון "מאיר פנים".

"אנו מודים לכם בשם אותן משפחות אשר לולא הבושה היו באות אליכם להודות על השמחה והאור שהבאתם אל ביתן", כותב מנכ"ל העמותה לחברי נען, "אנו כמובן נשלים להם עוד מוצרים שישמחו אותם וכיחד נדע שאין משפחה שנשארת רעבה הפסח הזה".

צילום: גלית יערי

טוק-טוק. מי בבית?

אשר (45) מדריך שיקום בהוסטל, נתלי (39) עובדת בהנהלת החשבונות, דניאל (9) בכיתה ג', מעדיפה ללמוד בזום והכי מעדיפה חופשים, רוני (5) ועומרי (5) נסיכה ונינג'ה - בגן אביב, רועי (1) בבית שקד, ילד נחת.

איפה גרים?

"מתחת לבית הדרים, איפה שפעם הייתה הפזיזותרפיה. בית קטן ורועש, 75 מ"ר לארבעה ילדים ולשני ההורים שלהם".

מה חלוקת התפקידים בבית?

"אשר עושה כביסה ונתלי מקפלת, נתלי מכניסה כלים למדיח ואשר מפנה, נתלי עושה הכנות מטבח ואשר מבשל. הילדים לא עוזרים בכלום, מרגישים בבית מלון בתנאי פנסיון מלא".

חיית מחמד?

"אין. הילדים מאוד רוצים כלב והבטחנו להם שכשרועי יגדל נאמץ".

עיסוקים ספורטיביים?

"נתלי חזרה לפילאטיס אחרי פגרה ארוכה, אשר עושה הליכות, הילדים משחקים כדורגל על הדשא".

מה עושים בשבת?

"אשר עובד כל שבת שנייה. כשהוא בבית אנחנו אוהבים לטייל, וכשהוא לא נמצא משתדלים להעביר את השבת כמה שיותר מהר".

מה אוהבים לאכול?

"ששש לא לפרסום. בצקים ומאפים: פיצה, פנקייק וכולי. יש את המסורת המשפחתית של שבת בבוקר - ג'חון ביתי שבילה כל הלילה בתנור. אחרת איך נדע שזה יום שבת?"

מי מתעורר ראשון בבוקר?

"אנחנו אוהבים לישון. הילדים מתעוררים מהשעון ובאים להעיר את ההורים".

חמישה דברים שתיקחו איתכם לאי בודד?

"כדורגל - להוציא אנרגיות, מוזיקה - בשביל האווירה, מסכים - כדי שיהיו כמה רגעי חסד שקטים, שוקולד - כי זה שוקולד, ערסל - כי זה כיף".

פרט טריוויה שלא יודעים עליכם?

"אנחנו ביישנים".

הגזברית מתקשרת לבשר שנכנס לכם מיליון שח לתקציב. מה תעשו איתו?

"חלק נתרום, חלק נשאר לילדים בחסכונות והשאר לטיול גדול לכולנו ביחד".

איפה תהיו עוד 20 שנה?

"אולי כבר נעשה בייביסיטר לנכד או שניים".

מוטו משפחתי?

"דלת פתוחה. בית חם ושמח שכולם מרגישים בו בבית".

חלום משפחתי?

"לבנות ולעבור לבית משלנו".

על מה רבים?

"על מה לא? על הטלפון, הטלוויזיה, מי היה קודם, מי אכל יותר, למה הוא ראשון, למה אני תמיד אחרונה, למה דווקא אני".

הן גידלו וחינכו רבים מילדי נען בגיל הרך והיו לחלק מהקהילה - גרו כאן, עבדו ולמדו במסגרת מצמיחה - לאחרונה התבשרנו על סגירת התוכנית הייחודית לצעירים מהעדה האתיופית - מסכמים תקופה, משתפים בתובנות ומקווים שהמשך יבוא

בחודש שעבר, בשקט-בשקט, כמעט בלי שנרגיש, תוכנית תל"מ, שפועלת בנען קרוב לעשרים שנה, הוקפאה. מצד התק"צ היא מוקפאת לעת עתה עד יולי, ומבחינת נען - מצוקת הדיור הכריעה גם כאן: מגורי "התפוז", שם מתגוררות משתתפות התוכנית, עומדים להירס לטובת בנייה חדשה. זו הזדמנות לספר על התוכנית המיוחדת הזאת, ואולי-אולי תימצא דרך לשמור עליה.

תוכנית תל"מ - תעסוקה, לימודים, מגורים - פועלת בקיבוצים מאז שנת 1998. היא מציעה לצעירים בני העדה האתיופית שנה של תעסוקה ומגורים בקיבוצים וכן מימון של הכשרה מקצועית או הכנה לקראת לימודים גבוהים. הלכה למעשה היא מציעה יציאה מדורגת ומרוככת לחיים הבוגרים ולעצמאות בעזרת מסגרת תומכת. התוכנית מומנה במקור על ידי משרד הקליטה והתנועה הקיבוצית ויועדה לצעירים בני 20-25 שעלו מאתיופיה, וכיום ממומנת על ידי המשרד לשוויון חברתי והתנועה הקיבוצית.

בנען החלה התוכנית לפעול בראשית שנות האלפיים בזכות שיתוף פעולה בין עמי רוניס, שניהל אז את תל"מ מטעם התנועה הקיבוצית, ואורית שלו-תאודור, שריכזה את הגיל הרך. עמי הציע שבמקום שמשותפי התוכנית יתפזרו בין ענפי המשק השונים, הם ישתלבו כולם (או כולן) בעבודה בגיל הרך. אורית אימצה את הרעיון ואפשרה לו להתממש, וכולם יצאו נשכרים - בנות תל"מ הרוויחו עבודה משמעותית במסגרת מצמיחה, והמערכת הרוויחה עובדות מחויבות, מפגש אנושי שמרחיב את המעגלים המוכרים והשתתפות במסע הישראלי.

מנהלות הגיל הרך התחלפו עם השנים, אבל התוכנית נשמרה, עברה מידיה של אורית לרקפת קלמן, ומרקפת - לחמוטל פרידברג. השתתפות בתל"מ מוגדרת כשנה אחת, אבל העבודה בגיל הרך אפשרה להרחיב את מסגרת הפעילות לשנה נוספת, במימון של נען. לאורך השנים קלטו הגננות את בנות תל"מ לצוותים, הכשירו אותן לעבודה עם ילדים בגיל הרך ולקחו חלק משמעותי בהתפתחות האישית שלהן. בפועל, רבות מהן המשיכו לשנה נוספת, ולא פעם לשנים נוספות. השנה הראשונה היא שנה של למידה והסתגלות, ובשנה השנייה (ובשנים שלאחריה) קוצרים כולם את הפירות.

תוכנית תל"מ כוללת גם פעילויות מעבר לשעות העבודה - קבלות חג, טיולים, ימי עיון והעשרה. במהלך ההתקרבות וההיכרות ההדדית נחשפו סיפורים פחות נעימים. סיפורים על קרובי משפחה שנשארו באתיופיה, על שמות בעלי משמעות שהוחלפו עם הכניסה לארץ ועל גילויי גזענות בחברה הישראלית.

את התוכנית מלווה מקשר מטעם הקיבוץ. לאורך השנים נשאו בתפקיד הזה אנשים טובים, ובהם עמי רוניס, ענר חתואל ואילנה נאור. בשנים האחרונות עושה זאת באהבה ובהתמדה אילת לייפר, ובשנה האחרונה הצטרפה אליה גם מיכל מאירי-שגב. אילת מספרת שתפקידה של המקשרת הוא לקלוט את הבנות שמגיעות לנען, להיות אִם בית ולדאוג לכל הצרכים שקשורים במגורים, ובעיקר להיות סוג של הורה מקומי, דמות בוגרת - להקשיב, ליעץ, ללוות למיין אם צריך, לוודא שהולכות ללימודים ולפעילויות ההעשרה. במהלך השנים דבק בה הכינוי המחמיא "אמא אֵילֶנְש", והיא מבקשת בהזדמנות זו להודות לבנות תל"מ (לדורותיהן) על ההזדמנות להכיר מקרוב ולהיות חלק במסע האישי לעצמאות, וגם - על שלימדו אותה לאכול חריף...

ולסיום - תודה גם מאתנו ההורים. זכינו!

רותי ליקאונט

גיל: 30

במקור: מאשקלון

ותק בנען: עובדת 5 שנים בבית סביון

איך שמעת על תל"מ? "דרך בת דודה שהייתה בתל"מ במעגן מיכאל. ביקרתי אותה שם, שמעתי ממנה על התוכנית, נכנסתי לאינטרנט ונרשמתי".

במבט לאחור, מה התוכנית נתנה לך? "עצמאות וביטחון. הייתי ילדה של בית, שהכול מוגש לה. למדתי להתנהל לבד, עשיתי רישיון נהיגה, והיום אני שוכרת דירה ברחובות".

מה הזיכרון החזק ביותר שלך מהתקופה? "ב-2018 ארגנו בנות תל"מ, ערב לנשים בקיבוץ. ערב שעסק בתרבות ובמנהגים של העלייה מאתיופיה. בערב הזה כל אחת סיפרה את הסיפור של המשפחה שלה, את סיפור העלייה ארצה. הגשנו אוכל מסורתי

והיינו לבושות בלבוש המסורתי - זה היה ערב מרגש מאוד".

האם התוכנית השפיעה על ההחלטות שלך בנוגע לעתיד? "לגמרי. לפני שהגעתי לכאן הניסיון שלי עם ילדים הסתכם ב"החלפה" לאחיינים.

ריקי פלג קלטה אותי בבית סביון ולימדה אותי הכול - איך לגשת לילדים, איך לדבר איתם. היום, אחרי חמש שנים, אני יכולה לומר שאני אוהבת את התחום ומתכננת להירשם ללימודי גננות".

יום האישה, מרץ 2018. קבלת פנים מסורתית - בנות תל"מ מארחות את נשות נען | צילום: מיכלי אנוך

מעיין מקונן

גיל: 27

במקור: מכרמיאל

ותק בנען: שלוש שנים וחצי בחינוך המשלים, בהתחלה מרח"ב

ג-ד, והיום - חט"צ

איך שמעת על תל"מ?

"מחברה שלי שהייתה בתל"מ בקיבוץ ברעם. בריאיון הכניסה לתוכנית ביקשתי לעבוד בהדרכה של ילדים גדולים, לא בגנים. היה לי ניסיון בהדרכה בצבא כמפקדת טירונים בבסיס מחווה אלון".

במבט לאחור, מה התוכנית נתנה לך? "הרבה ביטחון, בי

וביכולות שלי. הזדמנות ללמוד, במסגרת תל"מ למדתי

תסריטאות, והיום אני לומדת תקשורת וניהול במכללה למנהל. גם הקשר עם אילת לייפר היה משמעותי מאוד, עד היום בעצם".

מה הזיכרון החזק ביותר שלך מהתקופה? "היום הראשון שלי

בעבודה כמדריכת כיתה ג' (היום הם ו') - 1 בספטמבר 2017.

חיכיתי להם בחדר האוכל וממש ציפיתי והתרגשתי לראות

אותם וגם חששתי, כי זו פעם ראשונה שאעבוד עם ילדים כל

כך צעירים. בשנייה שראיתי

אותם נעלם החשש, והחיבור

איתם היה מיד".

האם התוכנית השפיעה על

ההחלטות שלך בנוגע לעתיד? "כן. חשבתי שאחרי שנה בתל"מ

אתחיל ללמוד ואמשיך הלאה,

אבל בסופו של דבר נשארתי

עוד שנה ועוד שנה. למדתי

לאהוב את החיים במקום קטן,

והיום אני לא רואה את עצמי

גרה בעיר".

שרה טסמה

גיל: 32

במקור: מנצרת עלית ששמה שונה לאחרונה לנוף הגליל

ותק בנען: הגעתי לנען בסוף 2011 היישר לגן אביב.

איך שמעת על תל"מ? "אחותי הגדולה הייתה בתל"מ בקיבוץ

ברעם. חיפשתי מה לעשות עד הלימודים, אז נרשמתי לתל"מ

ושובצתי בנען".

במבט לאחור, מה התוכנית נתנה לך? "אפשרות לעצמאות

בתוך מסגרת של עבודה ומגורים, וגם אפשרות לבחור מה ללמוד

ממקום של שקט, בלי לחץ".

מה הזיכרון החזק ביותר שלך מהתקופה? "המפגש עם החינוך

הקיבוצי, דרך העבודה עם רחלי אנוך - חצר הגרוטאות העשירה,

טיולי הבוקר עם הילדים, היציאה החוצה לטבע והשילוב שלו

בלימודים ובעשייה בגן".

האם התוכנית השפיעה על ההחלטות שלך בנוגע לעתיד?

"ידעתי שאני רוצה ללמוד, אבל לא ידעתי מה. חשבתי שאבוא

לשנה ואחזור לצפון, אבל גיליתי שאני אוהבת את העבודה בגן.

לא הייתי חושבת על הכיוון הזה לפני כן. בעקבות העבודה בגן

נרשמתי ללימודי חינוך לגיל הרך.

סיימתי את הלימודים והתחלתי

לעבוד ביישובים במועצה. בשנה

שעברה חזרתי לגן אביב כגננת

משלימה, ובמהלך חופשת

הלידה הציעו לי את ההובלה של

גן אביב במקום רחלי, שיצאה

לעבודה במועצה".

סגירת מעגל? "בהחלט.

חזרתי לגן אביב, והבת שלי, מתן,

הולכת בוקר-בוקר לבית מרווה".

אחרי שנים של הפוגה, חוזר אלינו (בהתאם להנחיות) טקס הבאת העומר המסורתי - הוא נחגג לראשונה ב-1937, תחילה בשעות אחר הצהריים שלפני ליל הסדר, ובשנים שלאחר מכן - ביום המחרת - "נפול נפלה תוך השדה שירת קוצרים אדירה"

טקס העומר

בוא ואשק לך בני האדם

בשנים הראשונות לא היה נבנן נוסח הגדה קבוע. ההגדה הייתה גוף חי, גמיש, משתנה. התכנים שהופיעו בה הושפעו ממאורעות אותם ימים ושיקפו אותם. הד לכך אפשר למצוא בעלון שיצא בערב פסח תש"ז (1947):

"השנה נתחדשה ההגדה שלנו ולבשה לבוש חדש. אמנם בתוכנה העיקרי נמשכת בה החתירה לגיבוש נוסח קבוע שיהווה ברבות השנים מסורת חדשה ... כל שנה נושרים קטעים אחדים ואחרים מתוספים או באים במקומם ... אנו משתדלים שדופק הימים המיוחד ימצא את ביטוי בכל שנה".

וכך, ב-1941 שובץ בראש ההגדה השיר "בוא ואשק לך בני האדם". את השיר כתב ש. שלום שנה קודם לכן כחלק מפואמה גדולה, המתארת את המעשה החלוצי, על הקשיים והתקוות שבו, באמצעות גיבור אחד - און בן פלא. השיר הלם את נען ואת רוחה, ולראיה: שני לחנים נכתבו לו כאן - לחן אחד חיבר דוד זהבי בשנת 1944, ולחן אחר חיבר יהודה אורן, כעבור כמה שנים.

בפסח 1948 הושר השיר לראשונה על פי הלחן שכתב יהודה אורן, בשני קולות. שרו אותו אז (ובמשך שנים רבות) חיה'לה סוקלסקי ודינה אורן. השיר הילך קסם על המאזינים ומקומו בהגדה הובטח. המילים והלחן שלובים זה בזה עד כי נדמה שהשיר כולו נולד כאן, צמח - מזוכך וטהור - באדמת נען.

מתוך ההגדה של פסח, נען 1947 אותיות: אריה פק, אורים: אריה דורן

"ואתה איש נען, בצאתך לקצור עומר קצירך הראשון, הוא הקציר ה-91 בשדותיך אלה, בשפלה אשר ביהודה, הוא הקציר ה-73 במדינת ישראל. שא עיניך - קדמה וימה, צפונה ונגבה, וראה - שדות קמה פרושים מאופק עד אופק! משדותיך אלה שא ברכה לחוגגים: לחברינו, לילדינו הרכים, לבנינו ובנותינו באשר הם. עוד נזכה לכתת החרבות לאתים ולקצור ברינה את עומק שדותינו, כשכנפי השלום פרושות על פני תבל כולה".

את הטקסט הזה, שכתב משה ברסלבסקי, קרא מדי שנה בטקס העומר יעקב שטרנבוים (שגיב) בהתאמת מניין השנים.

חוגגת העומר בתנו לאורך השנים מתוך אוסף השקופיות ארכיון יוז'פ טען

ליל שימורים הוא

כדי לשמור על מרחבי הטבע הבודדים שנותרו לנו דרוש חזון קהילתי משותף

חג האביב הוא חג מרגש מבחינתי! הכול פורח וחי ומזמזם. אבל זהו גם חג מתסכל, כי אני רואה את כל הפוטנציאל שעדיין לא הצלחנו לממש.

נען הוקמה על אדמת חולות. אולי קשה לדמיין את זה היום, כאשר החיים במרכז הארץ, ובנען בפרט, הולכים ומצטופפים וכמעט ולא נותרו לנו שטחים פתוחים שיכולים להזכיר את מה שהיה כאן פעם מזמן, לפני 90 שנה.

נכון, לא הייתה אז טלוויזיה, ולא טלפון נייד, גם לא טיק-טוק ואינסטגרם. אבל היו חולות. והייתה צמחייה עשירה ומגוונת, ייחודית לאדמת החולות, והיה עושר בבעלי חיים, ייחודיים לבתי הגידול החוליים. והאוצרות היקרים האלה הולכים ונעלמים מהנוף שלנו בלי שנשים לב.

היו שיניים עוד קודם, הרבה לפני הקמת נען. למעשה, לאורך כל ההיסטוריה האנושית האדם השפיע על סביבתו ושינה אותה. זה נכון עוד מהמהפכה החקלאית, ואולי אפילו קודם, וזה מאפיין את השפעת האדם על סביבתו לאורך אלפי שנות היסטוריה.

אבל קצב השינוי גבר מאוד בעשרות השנים האחרונות. הוא האיץ כל כך שבתוך כמה עשרות שנים בלבד לא נותר כמעט שום זכר למרחבי הטבע החוליים שאפיינו פעם את האזור.

כיום ההערכה היא שפחות מאחוז אחד משטחי החמרה והכורכר המקוריים של מישור החוף נותרו כשטחים פתוחים שאינם מעובדים. במילים אחרות, כמעט ולא נותר מהם דבר. כמעט ולא נותר שום זכר.

יש התארגנויות נמרצות ברשת ומחוץ לרשת של פעילי טבע וסביבה, תושבים וקהילות, להגנה על שכיות החמדה שעוד נותרו באזור שלנו - כמו גבעות נס ציונה ואזורים נוספים סביב רחובות.

וגם לנו, בנען, יש על מה לשמור.

יש כמה נקודות בודדות שעוד ניתן לראות בהן זכר לבית הגידול המרשים שהיה כאן פעם, כמו השטח ליד תחנת השידור (צמוד לחורשת חלופ) והוואדי מתחת לסתריה. ויש גם השטח שלאורך שביל ההליכה היוצא משער יכין ומוביל לבית הספר האזורי והשטח מאחורי האמפי.

כדי לשמור על המקומות האלה כמרחבי טבע עם מגוון ביולוגי עשיר - אין צורך בתהליך מורכב מאוד וגם לא בהקצאת כספים מיוחדים. בשלב הראשון צריך רק חזון קהילתי משותף.

ליל פסח מכונה ליל שימורים. אני מציע להקדיש רגע מהלילה הזה למחשבה על הטבע המקומי שלנו, ולשאל - איך אנחנו יכולים לשמור עליו, למען החיים בהווה והחיים בעתיד.

הידעת? אימים מרכזיים על מרחבי הטבע המקומיים שלנו:

- צמצום וקטוע השטחים הטבעיים כתוצאה משינוי השימוש בקרקע לצורך בינוי, תשתיות, חקלאות
- כריית חול
- הרס בתי גידול טבעיים כתוצאה ממעבר של טרקטורונים ורכבי שטח
- השלכה פיראטית של פסולת בשטחים פתוחים
- שימוש יתר בריסוסים
- חדירת מינים פולשים (כמו שיטה מכחילה וטיונית החולות באזור שלנו)

יש על מה לשמור! מהצומח הטבעי המאפיין את מרחבי החמרה של אזורנו. כל התמונות צולמו בנען

חמם המדבר. מרבדי הפריחה הלבנים שלו הם מהמאפיינים המפיים הבולטים של האזור בחורף

איריס ארצישראלי. צומח לא רק על אדמות חמרה אך אנדמי לארץ ישראל ומעטר את מרחבי הטבע בתחילת החורף

עוקץ עקרב. אחד מצמחי הקיץ הבולטים ביותר על אדמות חמרה משמש מקור צוף חשוב בעונה היבשה למאביקים רבים

דבורית דינסמור. ליד חורשת חלופ

מרבד תורמוס ארץ ישראלי בשביל לבית הספר. עבודות עפר שבוצעו במקום בשנה שעברה פגעו אנושות בצומח באזור זה

שום תל אביבי. ליד חורשת חלופ. צמח אנדמי למישור החוף

הם חזקים, חובבי אקסטרים והספורט זורם להם בדם (ככה שזה שאמא תמרה עדיין רצה בעצמה בכל בוקר) - רביעיית הבנים לבית גפן הם מעצמת כדורעף בלתי מעוררת, שניים מהם מהנדסים, שניים הנדסאים (וכולם מודים שהומור זה הצד החלש שלהם) - ביום בהיר ונהדר יצאנו לבדוק לאן הובילו הדרכים, היכן ארבעת האחים, בשיר שלנו ידידי מותר לשאול יותר מדי

גברי

הבן הבכור (60), גר בשכונת יכין, נשוי לאורלי ואבא של גליה, אביהוא ושירה, מנהל מחלקה באורמת

מה משותף לארבעתכם?

"העיסוק המקצועי, האהבה לספורט, אופני הרים ואתגרי חידות".

מה הערך הכי חשוב שאותו ספגת בבית?

"לתת יד ולעזור למי שצריך".

משפחה בשבילי זה:

"מעין של אנרגיה".

שלוש מילים על אמא:

"אהבת, מתעניינת, נדיבה".

איך נראה מפגש משפחתי?

"מדברים על תחביבים, אתגרים, חידות ואקטואליה".

מי המבוגר האחראי מבינכם?

"צא שאני המבוגר ובאופי גם אחראי".

את האמת - מי שחקן הכדורעף הטוב ביותר?

"כשהייתי צעיר הייתי הטוב ביותר. היום האח הצעיר הוא הטוב ביותר".

ליל הסדר - מה החלק האהוב עליך במיוחד?

"שיר ארבעת האחים כמובן. וגפילטע פיש עם חזרת".

אז מי אתה - החכם, התם, הרשע הגדול או זה שלא ידע לשאול?

"אפשר לקבוע זאת על פי הנשים שלנו".

מאור

הבן השני (54), גר בשכונת דקלים, נשוי לשנטל ואבא של תומר, לירון ונועה, מהנדס פיתוח בנען דן ג'יין

מה משותף לארבעתכם?

"אופני הרים, נושאים טכניים ובעבר כדורעף".

מה הערך הכי חשוב שאותו ספגת בבית?

"גדלנו בלינה משותפת. בבית ביקרנו לפעמים. למי היה זמן לערכים?"

משפחה בשבילי זה:

"יחסים מצוינים ועזרה בכל דבר".

שלוש מילים על אמא:

"זהב טהור. נקודה".

איך נראה מפגש משפחתי?

"גברי ונועם אוהבים לדבר על בריאות. אלדר אוהב לספר על קייט סרפינג. לפעמים מדברים על אופנועי שטח. לפעמים אופני שטח. לפעמים גלישת רוח או גלישת אייר. לפעמים על עבודה. ואם המפגש אצל גברי אז אוכלים כמו מלכים אוכל של אורלי".

מי המבוגר האחראי מבינכם?

"גברי כמובן".

את האמת - מי שחקן הכדורעף הטוב ביותר?

"מה שבטוח אני הגרוע ביותר".

ליל הסדר - מה החלק האהוב עליך במיוחד?

"אוכל והביתה".

אז מי אתה - החכם, התם, הרשע הגדול או זה שלא ידע לשאול?

"אין בהגדה התאמה. אני אולי הליצן".

נעם

הבן השלישי (49), גר בגבעת ברנר, אבא של לירן ושחר, מהנדס תוכנה בחברת ההייטק אפלייד מטריאלס

מה משותף לארבעתכם?

"זודעים דבר או שניים על הנדסה, אבל לספר בדיחה טובה זה כוח- על שלא רכשנו. אין הרבה הומור אצל מהנדסים".

מה הערך הכי חשוב שאותו ספגת בבית?

"מקצוענות נטולת כוחניות".

משפחה בשבילי זה: "חזרה לבית ספר. מקום שבו טועים שוב ושוב, אבל גם לומדים דברים חדשים על החיים ובעיקר על עצמך. והכל בשביל לתת יותר ליקרים לך ביותר".

שלוש מילים על אמא: "הפריחה את השממה".

איך נראה מפגש משפחתי?

"תחרות סמויה של מי נשאר יותר שרירי, מי הלבין הכי הרבה מאז המפגש האחרון, למי יש יותר כתמי זקנה על העור ולמי הוורידים בידיים עדיין בולטים".

מי המבוגר האחראי מבינכם?

"גברי. חד משמעית".

את האמת - מי שחקן הכדורעף הטוב ביותר?

"גברי, ברור".

ליל הסדר - מה החלק האהוב עליך במיוחד?

"הייתי שמח לעשות סדר אצל אורלי וגברי עם הילדים שלי. אבל לצערי הילדים יהיו אצל אמא שלהם. מקווה שזה יקרה מתישהו".

אז מי אתה - החכם, התם, הרשע הגדול או זה שלא ידע לשאול?
"זה שרצה לשאול, רק שלא תמיד ידעו לענות, ותודה ללארי פייג וסרגי ברין שהקימו את גוגל".

אלדר

הבן הצעיר (48), גר בשכונת דקלים, אבא של אלה, עמית ותמיר, מומחה אבטחת מידע בכלמוביל

מה משותף לארבעתכם?

"ספורט אתגרי".

מה הערך הכי חשוב שאותו ספגת בבית?

"אכפתיות, עזרה בעת צרה".

משפחה בשבילי זה:

"מקום ראשון תמיד".

שלוש מילים על אמא:

"נתינה ללא תנאי".

איך נראה מפגש משפחתי?

מדברים על כל מיני - אוכל ותזונה, קצת פוליטיקה, הבנים בדרך כלל בענייני אופניים. האוכל טעים ובדרך כלל בריא, וכשהדיאטנית לא רואה לפעמים אני אוכל קצת צ'יפס".

מי המבוגר האחראי מבינכם?

"ראש השבט, גברי".

את האמת - מי שחקן הכדורעף הטוב ביותר?

"גברי השחקן הטוב ביותר בזמנו. אני עד היום משחק בליגה ארצית".

ליל הסדר - מה החלק האהוב עליך במיוחד?

"לצפות בילדי מופיעים על הבמה באולם מול כל נען".

אז מי אתה - החכם, התם, הרשע הגדול או זה שלא ידע לשאול?

"זה שלא ידע לשאול ולקח את היפה מכול".

עצור, או שאני שואב!

ניקיון פסח המיתולוגי היה תירוץ מעולה בעבורנו לקפוץ לביתם של כמה מחולי הניקיון המוצהרים בקיבוצנו, להעביר אצבע מעל הארונות ולהבין שרק אצלנו יש אבק - אירית קוראת לדייסון שלה כלבלב, אפרים חייב את הרכב שלו מבריק, אילת מכורה לכלור ורוני לא נרדם לפני שהבית עומד למסדר בדם מתוח - רק אל תדרכו להם על הרצפה אחרי השטיפה

אפרים כוכבא

- דירוג עצמי בסולם חולי הניקיון: 9
מהי פעולת הניקיון החביבה עליך ביותר?
"שטיפה ושאיבת אבק מהרכב היפה שלי. אני אוהב לנסוע באוטו מבריק".
- מסוגל להירדם כשיש כלים בכיור?
"לא. אפילו לא כפית".
- מותר להיכנס הביתה עם נעליים?
"כן. אם הן נקיות כמובן".
- מה דינו של מי שמעז לדרוך לך על הרצפה הרטובה בסוף השטיפה?
"זה לא יקרה".
- הגנים עברו לילדים?
"חלקית, לא ברמה שלי".
- מכניס עוזרת הביתה?
"לא, לא ולא. סומכים רק על עצמנו".
- מכשיר ניקוי שבלעדיו החיים אינם חיים?
"ידידי הטוב - שואב אבק בעל עוצמת-על. אחת ליומיים מינימום".
- מה אומרים בני המשפחה על התופעה?
"מקבלים באהבה".
- עשית מבצעים מיוחדים לקראת פסח?
"אין צורך. הבית נקי כל השנה. הניקיון טוב לנפש, לבריאות ולאיכות החיים. חג שמח ומבריק".

אירית אהרונסון

- דירוג עצמי בסולם חולי הניקיון: 9
מהי פעולת הניקיון החביבה עליך ביותר?
"כולם היו בני". זה כמו לשאול אמא איזה ילד היא אוהבת יותר".
- מסוגלת להירדם כשיש כלים בכיור?
"ממש לא!"
- מותר להיכנס הביתה עם נעליים?
"השאלה נדחית על הסף".
- מה דינו של מי שמעז לדרוך לך על הרצפה הרטובה בסוף השטיפה?
"זו אפשרות שאינה קיימת".
- הגנים עברו לילדים?
"לשמחתי הרבה לא".
- מכניסה עוזרת הביתה?
"יש עוזרת פעם בשבועיים. מזכירה שאני כבר לא בת 16 וכדי לעמוד בסטנדרטים חייבת בעזרה".
- מכשיר ניקוי שבלעדיו החיים אינם חיים?
"שואב אבק דייסון, המכונה במשפחה 'הכלבלב שלי'".
- מה אומרים בני המשפחה על התופעה?
"מקבלים בהבנה. יש מחלות שצריך ללמוד לחיות איתן".
- עשית מבצעים מיוחדים לקראת פסח?
"שאלה מעליבה. הבית נקי כל השנה".

אילת קסטרו

דירוג עצמי בסולם חולי הניקיון: בצעירותי - 10, אבל התמתנתי

אז עכשיו - 7

מהי פעולת הניקיון החביבה עליך ביותר?

"טאטוא, כמובן. כל יום אני מטאטאה את כל הבית אחרי סידור".

מסוגלת להירדם כשיש כלים בכיור?

"קשה לי".

מותר להיכנס הביתה עם נעליים?

"היום כבר כן".

מה דינו של מי שמעז לדרוך לך על הרצפה הרטובה בסוף השטיפה?

"אני דואגת לשטוף רק כשאין איש בבית".

הגנים עברו לילדים?

"עברו בצורה מרוככת".

מכניסה עוזרת הביתה?

"מה פתאום?! אני לא בנויה לנוכחות אחרת. לא סומכת על אף אחת".

תכשיר ניקוי שבלעדיו החיים אינם חיים?

"כלור!"

מה אומרים בני המשפחה על התופעה?

"מבינים ומפרגנים".

עשית מבצעים מיוחדים לקראת פסח?

"יש מבצעי ניקיון השמורים לו: ארונות מכפנים, אבק מעל ארונות

המטבח ועוד כמה".

רוני ברקאי

דירוג עצמי בסולם חולי הניקיון: 8

מהי פעולת הניקיון החביבה עליך ביותר?

"לטאטא. הבנות דואגות שזה לא ייגמר אף פעם".

מסוגלת להירדם כשיש כלים בכיור?

"הבית עובר מסדר לפני שאני פורש לישון".

מותר להיכנס הביתה עם נעליים?

"איבדתי שליטה מזמן. אני מבקש אבל בנות הבית הטילו וטו, ובזה

זה נגמר. אני חוזר למטאטא".

מה דינו של מי שמעז לדרוך לך על הרצפה הרטובה בסוף

השטיפה?

"אין מצב כזה. כשאני מתחיל לשטוף זה ברור שהבנות לא בסביבה.

אין מצב שהן בטעות יצטרפו לניקיון"

הגנים עברו לילדים?

"הצחקתם אותי. אפילו לא חצי גן".

מכניס עוזרת הביתה?

"השתגעתם?! היא רק תפריע".

מכשיר הניקוי שבלעדיו החיים אינם חיים?

"הדייסון! אין בכלל שאלה".

מה אומרות בנות המשפחה על התופעה?

"שאני חי בסרט, ושהן לא אשמות בזה שיש לי הפרעת ניקיון".

עשית מבצעים מיוחדים לקראת פסח?

"לא מצאתי איפה. הבית מבריק כל השנה".

מאלפת הינשופים: מירלה מקושבסקי

כמה פריטים באוסף?
"400-500. מעולם לא ספרתי".

מתי התחלת לאסוף ולמה?
"כשהגעתי לשליחותי השנייה בארגוני, לפני כ-25 שנה, קיבלתי במתנה בשבוע הראשון לשהותי שם שלושה ינשופים מאנשים שונים. את השלישי נתנה לי מזכירתי ביום הראשון שלי במשרד, על מגש עם קפה ועוגה, ומיד אמרתי לעצמי שלא יכול להיות שזה מקרי והתחלתי לאסוף".

מאיפה מתעופפים אליך הינשופים?
"מכל העולם. לעצמי קניתי רק שלושה שאהבתי במיוחד, כל השאר הם מתנות ומזכרות מחברים. את המיוחדים ביותר אני זוכרת ממי קיבלתי, וכשאני רואה אותם בוויטרינה בסלון זה מעלה מחדש זיכרונות".

עולים לרגל לראות את האוסף המכובד?
"היו באים הרבה. עכשיו באים לראות אותי".

תמיד היה לך קטע עם אוספים?
"מאז ומתמיד. הייתי ילדה עם מלא אוספים - מסננות, קומקומים, מפתחות, פעמונים. ויש לי גם אוסף של תמונות ידיים. אבא שלי היה אומר שכל מה שיש לי ממנו שניים - זה אוסף. ואני גם פולנייה בשילוב עם ליטאית".

למי הצביעו הינשופים בבחירות?
"ינשופים ידועים כחכמים מאוד. הם יודעים יותר טוב ממני".

יש לכם אוסף מעניין? שתפו אותנו: pinatnaani@gmail.com

קיקה ויובל. חתיכה כמו אבא | צילום: גלית יערי

הם חולפים לידיכם במדרכות, מדגמנים זוגיות יציבה על שתיים ועל ארבע. לפעמים דומים, לפעמים הפכים, אבל תמיד מחוברים. הכלבים והמאמצים - קבלו אותם בכשכוש זנב

מי אנחנו:

יובל שגב (22) חייל משוחרר, "איש אשכולות: מרח"בסיט של כיתה ד' האלופים, עובד בכלבו וגם בפאב".

קיקה (בת חצי שנה) מגזע כנעני מעורב. "את השם בחרתי בגלל השחקנית גל גדות שגילמה את הדמות קיקה בסדרה עספור". גרים באגד.

איפה הכרתם?

"בשידוך. בת הדודה שלי רותם שגב מצאה את הגורה בשטחים של קיבוץ מפלסים. אנחנו ביחד חמישה חודשים".

במה אתם דומים?

"באנרגיה ובעיניים השחורות והטובות. קיקה חתיכה כמו האבא, חברותית מאוד, שובבה וכובשת, אך יודעת גם להרים את הקול, ותמיד תהיה אדומה בנשמה".

במה אתם שונים?

"היא לא אוכלת הרבה ואני כן, היא אוהבת לרוץ ואני לא, היא אוהבת להתהפך על הגב ואני בכלל אוהב לישון על הבטן".

מה היא מלמדת אותך על החיים?

"לאהוב, אבהות, אחריות, ויתור וגמישות. למדתי לאהוב כלבים אחרי הרבה שנים שחשתי מהם".

אהבה ממבט ראשון?

"כמובן שמיד היה בינינו קליק. בכל זאת, גל גדות ויובל שגב הולך טוב ביחד".

מי מוציא את מי לטיול?

"חד משמעית היא אותי. אני זוחל מאחורה. כמה שיותר טיולים ליובל - ככה יותר טוב לקיקה. היא אוהבת מאוד את אזור האמפי וטיולים לשדות עם חברה הטוב חיץ גרני (הכלב של רום)".

מה אתם עושים שמעצבן את השני?

"קיקה לא אוהבת שאני קם לפנייה בבקרים ושאני לא נותן לה לצפות ביחד עם חבריי במשחקים של הפועל. היא מצליחה לעצבן אותי רק כשהיא נובחת אחרי גול בפייפא של נדב ברפמן".

מאכל מועדף משותף?

"קציצות של נטן, הפלאפל של נירוס, ועוגת שמרים של סבתא נעמי".

אם קיקה היתה יודעת לדבר, מה היא היתה אומרת לך?

"בחורצ'יק, של מי אתה?"

לילה יוליא: סמלון | ספוטניו: ג'ניט, "לאט יותר טובה לך, אה"

מעבודות לחירות וחוזר חלילה

היא סוחבת טראומות פסח מגיל צעיר, כולל הופעה עם שיניים שבורות, וחשבה שהוא מביא רק כאב וצרות - הוא נפל עם רבי טרפון וליל סדר שיממון, אבל אז פיצח את השיטה לערב מנצח אי שם בערבה - גבי אולמן נאור ויאיר אשל השולחן

למי קראת מקל? < יאיר אשל

"בואנה, אתה חי מפסח לפסח, הא?" אמר לי בן דודי היקר, שאותו אתם מכירים בשמו רואי נאור. זו הייתה הפעם הראשונה שנהייתי מודע לזה. כי זה באמת ככה.

עכשיו, פסח כידוע הוא חג החירות, ואפשר לכתוב המון על עבודות וחירות. הרי ברי סחרוף צדק כשאמר (יותר נכון שר) שאנחנו עבדים. תמיד צריכים לרצות את האחר, להיות טובים מספיק. בעבודה, בזוגיות, בהורות. לעזאזל, האם באמת יצאנו ממצרים?

אבל לא באתי לדבר על החיים. הפעם נתמקד בפסח עצמו. פסח זה חג עם מעמד. חודש לפני כבר שואלים זה את זה "נו, אז איפה אתם עושים השנה את פסח?" מימי לא שמעתי מישהו שואל איפה עושים את סוכות או את חנוכה או את ט"ו בשבט או רחמנא ליצלן ט"ו באב. דווקא פסח, דווקא החג שמספר את היציאה מעבודות לחרות, הפך להיות החג שעובדים בו הכי הרבה, זה שהכי גורם לנו להרגיש עבדים. הרי ניקיון פסח הוא עד כדי כך יסודי שקיבל ביטוי על שמו: "ניקיון פסח".

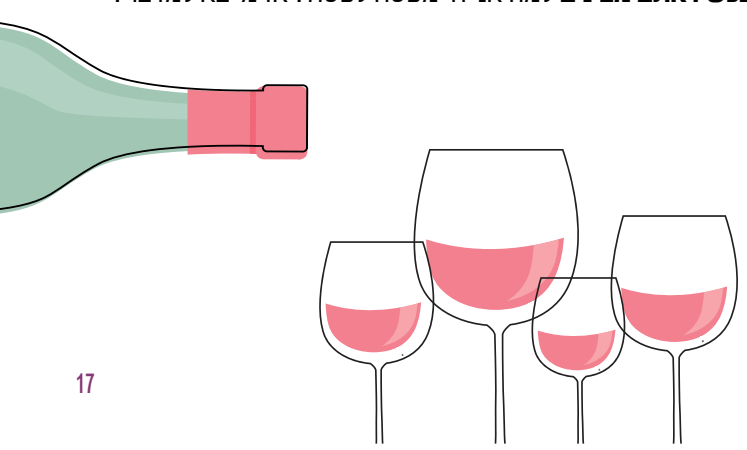
אחר כך מגיע הסדר עצמו. מיי גאד. ומי שלא עושה באולם... אלוהים, איזה שיממון. רבי טרפון, רבי בן זומא, יאללה יאללה, תביאו ת'אוכל, שגם הוא, אגב, בינוני מינוס. איפה זה ואיפה חנוכה מבחינה קולינרית.

זוכרים את מה שאמר לי בן דודי היקר? שאני חי מפסח לפסח? אז בואו ואשתף אתכם בפסח שלי, בשנים שיוצא לי לעשות אותו כך. ותשמעו, איזה הבדל מדהים בין זה לבין פסח רגיל.

אז ככה: לאמא מיכל (שתיבדל לחיים מעניינים) יש אחות בערבה (שכבר עכשיו חיה חיים מעניינים), ואנחנו נוסעים אליה, כל המשפחה. משם אנחנו יוצאים לשטח, לאמצע הערבה, מביאים איתנו את האוכל, יושבים על מזרנים וקוראים את ההגדה השווה של נגן לאור פנסים. מגיעים לאוכל, ואז, ניחשתם נכון, חד גדיא. כאן בדרך כלל אני אוסף את הילדים ומחלק תפקידים. לי אגב, באופן מסורתי, שמור תפקיד המקל. בפזמון רוקדים בזרועות שלובות כמו בקיבוץ זה חד גדיא של ההגדה שלנו, לא זה עם 'דזבין אבא בתרי זוז'.

אחר כך נשארים ליד המדורה, שרים שירים, נשארים לישון בשטח וקמים בבוקר לפיתות על הסאג'. קולטים? זה בעיניי, חברים, ההבדל בין פסח של חירות לפסח של עבודות.

עכשיו אתם מבינים למה אני חי מפסח לפסח? אז מי בא למדבר?

משלושה יוצאת אחת < גבי אולמן נאור

פסח, חג החירות, חג האביב, החג שאף פעם לא חייתי לו. אז בטח תשאלו למה. למה היא לא חיכתה לחג המשפחתי הזה, שבו ריח ההדרים נישא באוויר וכולנו יושבים ומסובין. בשביל לרדת לעומק העניין נצטרך ללכת אחורה.

1985, שבוע לפני ליל הסדר החליטו ההורים שלי, הידועים גם כהגר וירדן, להודיע לנו שהם יוצאים לחירות אחד מהשנייה. נותרנו שלושה בליל הסדר. אתם מתארים לעצמכם כמה כסף זה.

1986, שעה לפני ליל הסדר, ניגנתי להנאתי בחלילית מעל ראשו של אחי, הידוע גם בכינויו אילן אולמן הקטן, והוא במחווה של חג שמח בעט בי. החלילית התמימה שהייתה נעוצה בפי נכנסה לי בשיניים ושברה אותן. מיותר לציין שהייתי אמורה לשיר במקלה, שורה ראשונה (כי אף פעם לא ניחנתי בנתוני גובה מרשימים). הגעתי לללי ובדמעות אמרתי לה שתעביר אותי לשורה האחרונה. איזה מפח נפש.

בשנים שבאו אחר כך תמיד הרגשתי ששמו אותנו במקום לא אטרקטיבי באולם ספורט; פעם בשורה האחרונה ליד הסולמות, שנה אחת בפניה ליד השירותים (יש שיגידו שזה יתרון) וכעבור שנה בצד השני בדיוק. אני זוכרת את אמא שלי תמיד מבועתת לקראת ליל הסדר, מחפשת במפה איפה יוצא השולחן שלנו, שלושה אנשים שתמיד מצטרפים לעוד משפחות גדולות ומאושרות, סוגרים את הפינה של השלמת השולחן.

ואז יום אחד, אמא מודיעה השנה עושים את ליל הסדר בעברון. אילן ואני מסתכלים עליה בכעס ואומרים "נראה לך? נראה לך שנוותר על הסדר בנען?" ואמא ענתה: "אבל אנחנו רק שלושה, שם לפחות יש לנו משפחה". אבל שם אין להם את ארבעת האחים, העולם, נצא השדה, ריקוד העבודות וחד גדיא. לא, אנחנו לא נוסעים. נסענו.

מיותר לציין שגם בעברון לא היה חג שמח במיוחד, כי בקבוק שלם של קולה נשפך עליי בתחילת הערב. אבל היי, היינו קרובים לבמה.

1998. הלילה שאחרי הסדר. ימית רגב, בת כיתתי, נלקחה מאיתנו באכזריות ומאז החג אף פעם לא היה אותו חג. לא באמת הצלחתי לשמוח, היתה רק מחשבה אחת, למה?

אבל הזמן חלף, דברים השתנו, המשפחה התחדשה ופתאום אנחנו כבר לא שלושה. אנחנו יושבים בצד הבמה, ואני חוזרת ומתחברת לאט-לאט לחג.

היום אני כבר ממש מחכה, מחכה שהילדים שלי ידעו בעל פה את ההגדה של נגן, שיופיעו בארבעת האחים ובחד גדיא ויאכלו עוף ממולא באורז.

אז כן, לקח לי זמן להבין שבכל שנה מחדש אני צריכה לשחרר את המחשבה שאני לא אוהבת את החג הזה, וכל שנה המחשבה הזו צריכה לצאת לחירות.

ריסטארט לגוף

אנרגיית האביב עושה חשק לפרוץ החוצה כמו נבט רענן, להשיל מעלינו הרגלים גרועים ולבלוע את החיים. זו התקופה הכי טובה לניקוי תזונתי ולא תאמינו כמה מהר הגוף יגיד תודה - דייט ראשון עם שייק ירוק למתחילים וטורטיות כוסמת ירוקה קלילות במקום מצות דחוסות

השבוע זה כבר רשמי. האביב לגמרי כאן, גם לפי לוח השנה. למי שמציץ מהחלון או צועד בשדות מובטחת חוויה ירוקה, פורחת ומלבלבת. יצאנו לחופשי מהסגרים וזה בדיוק הזמן לשהות בטבע, לטפוג את אנרגיית החיים מהשמש ולנשום עמוק את ריחות הפריחה. כמו הטבע ששואב אנרגיה חדשה מהאביב כך גם הגוף שלנו נפתח אל כוחות החיים החדשים שסובבים אותנו. לא סתם נקרא חג האביב גם חג החירות; אנרגיית האביב עושה לנו חשק לצאת ממסגרות מקבעות ומהרגלים ישנים, בדיוק כמו הנבטים שפורצים מהאדמה וצומחים מעלה אל האור והחום.

האביב הוא התקופה הנכונה לתת לגוף שלנו להתחדש, להתעורר ולהיפתח, ומה יותר נכון מלהזין אותו במה שמציע לנו הטבע בדיוק בעונה זו: עושר של ירקות ופירות טריים, ירקות ירוקים עליים, נבטוטים ונבטים. האביב הוא גם זמן נהדר לניקוי; לתת לגוף התחלה חדשה לפחות פעם בשנה, לאכול מזונות קלים לעיכול שמחזקים את מערכת החיסון ומשפרים את האנרגיה. גם אם פחות מתאים לכם להיכנס לתהליך ניקוי תזונתי מלא, אפשר פשוט להקליל את התזונה. לא תאמינו כמה מהר הגוף שלכם יגיד לכם תודה.

- החליפו ארוחה אחת בשייק פירות ועלים ירוקים. זו יכולה להיות ארוחת הבוקר או ארוחת ביניים. אני גרופית של ארוחות שייק, הן משביעות, טעימות, מלאות בוויטמינים ובמינרלים, ואם אתם ממהרים ואין לכם זמן לארוחת בוקר, זו הארוחה המושלמת לקחת לדרך ולפתוח איתה את היום.
- הפחיתו מוצרי חלב ומוצרי חיטה. פסח הוא הזדמנות מצוינת לבדוק איך הבטן שלנו מרגישה כשאנחנו לא אוכלים מזונות מבוססי חיטה. ותרו על המצות המכבידות ונסו טורטיות כוסמת טעימות שתכינו בעצמכם בקלות.
- גונו את דרך הבישול, העדיפו יותר אידי והקפצה ופחות טיגון.
- פנקו את הצלחת שלכם: חצי ממנה הקדישו לירקות טריים או מבושלים, בכל הצבעים, רבע צלחת של חלבון איכותי - דגים, עוף או קטניות. תנו קידום לאורז בסמטי, לקינואה, לכוסמת ולגרסי פנינה על פני הפסטה.
- בארוחת ליל הסדר תחגגו בכיף, מגיע לכם, ובשאר ימי החג תמצאו את האיזון.

שייק ירוק

טורטיות כוסמת ירוקה (10-12 ימידי)

הכוסמת הירוקה מכילה כמות גדולה של סיבים ותורמת לפעילות תקינה של מערכת העיכול. היא מכילה חלבון צמחי איכותי, אין בה גלוטן והיא עשירה בברזל, בסלניום, באבץ, בנחושת, במגנזיום ובוויטמיני B. תוכלו להשיג אותה בכולבו (שימו לב שכתוב עליה: כוסמת ירוקה או כוסמת טבעית. לא כוסמת חומה).

- מצרכים:**
- 300 גרם כוסמת ירוקה
 - 2% כוסות מים
 - כפית גדושה מלח הימלאיה ורוד

משרים את הכוסמת בקערת מים לשעתיים לפחות. מסננים ומעבירים לבלנדר חזק, מוסיפים את כוסות המים ואת המלח ומערבלים היטב עד למרקם של בלילת פנקייק. מחממים מחבת נון סטיק על אש בינונית (חשוב נון סטיק הפעם. אם אין אז טפלון עם מעט שמן), כשהמחבת חמה יוצקים אליה בעזרת מצקת מעט מהבלילה. ממתינים כשתי דקות והופכים לצד השני לחצי דקה ומוציאים לצלחת (כמו בחיים, הניסיון הראשון לא תמיד מצליח).

את הטורטיות המוכנות ממלאים במה שמתחשק: ממרחים, אבוקדו, חביתה, ירקות, כיד הדמיון הטובה עליכם, מגלגלים ואוכלים.

*אפשר לשמור את הבלילה במקרר בכלי סגור 3-4 ימים ולהכין בכל פעם את הכמות הרצויה.

האמת ששייק ירוק נשמע מבהיל, כמו גרסה למתקדמים מכורי בריאות. אבל זו סתם תדמית שגויה, מבטיחה לכם. הוא טעים מאוד ואחרי שמתנסים קצת ומוצאים את השילובים שאוהבים, מגלים כמה נעים זה לדעת שעשינו משהו טוב לגוף שלנו, והיי, זה היה ממש קל. השייק הבסיסי מכיל תפוח ירוק ואגס - שני פירות שידועים כמנקים, וכמובן כמות נכבדה של ירקות ועלים ירוקים כמו תרד, סלרי, קייל, חסה ונענע - המלאים בברזל, במגנזיום, באבץ, בסידן, בוויטמינים מקבוצת B, C, K והם נוגדי חמצון ונוגדי דלקת. בדרך כלל אין לנו אפשרות לצרוך מהם כמות נכבדה, אבל בשייק הכל אפשרי; הוא טעים, מתוק וקל לעיכול, וכך בלי להתאמץ יותר מידי אנחנו מספקים לגוף שלנו את אבני הבניין שלו. נו, זו לא סיבה מספיק טובה לאמץ אותו על בסיס יומי?

שייק בסיסי למתחילים (מנה אה)

- מצרכים:**
- אגס
 - תפוח ירוק
 - 4 אגוזי מלך או שקדים
 - ¼ כפית סילאן או 2 תמרים מג'הול
 - 3 גבעולי סלרי
 - עלי מנטה / נענע
 - כוס מים קרים

חותכים את הפירות ואת הסלרי ומכניסים את כל המרכיבים לבלנדר, מערבלים עד לקבלת מירקם חלק ככל האפשר. **אמקדאסי:** להוסיף מלפפון / 2 עלים יפים של חסה ערבית / חופן עלי תרד בייבי / 2 עלים של קייל (ללא הגבעול).

הגרסה המקומית לקערת ליל הסדר - שישה מאכלים שיש להניח על שולחן החג הקיבוצי

תות מסמל את גן תות. למען תזכורנה נשות המחנה כי מצוות פרו ורבו זה נחמד (וגם צילום בעיתון עם הרך הנולד) אבל הביטו נא, על זה נקנסים ויושבים שנים, אחר צהריימים שלמים, בכלא שבין גדרות גן השעשועים. מתנחמים בצרת רבים ובסמול-טוק עם אימהות טרוטות עמוסות פעוטות.

קציצה זכר לכל המתלוננים; על מגיע לי כאן ועכשיו ועל המנהלים, על המס ועל התשלומים, כי כמו בקציצה - קשה שם בחוץ, אבל פה בפנים רך ונעים.

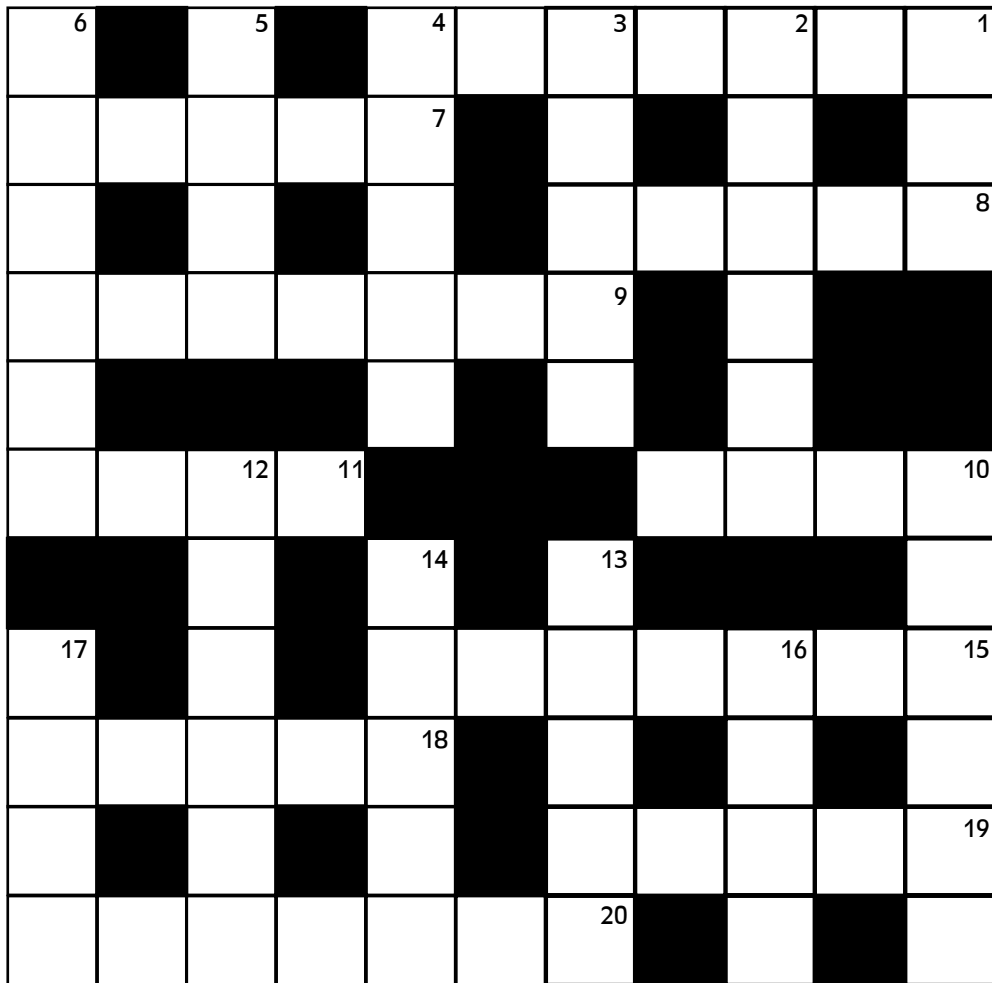
גולש למען יפנימו כל דיכפין ודוחפין, כי כאן חיים בכפיפה אחת ובמנה אחת, כל מיני מרכיבים שונים: בשר ותפוחי אדמה, חברים ותיקים וחדשים, גדר ותבלינים, ברי רשות ויורשים, מכל המחשבות, הדעות והמינים. וכמו ביציקה החומה שבקלחת, יש לשמור על שלום בית ועל שלום הצלחת.

פירה מסמל את הטיט שעירבלו אבותינו על אדמות נענה, ועשו ממנו לבנים-לבנים. את עבודת הפרך והחזון של סבינו וסבותינו, שהקימו לנו שכיית חמדה זו, המכונה נען, שאנו משתכשכים בה. ונזכור על הדרך איך אכלו הם פירה מדומה מאבקה, והנה ניניהם בולסים קבוע, צ'יפס אמיתי מתפוח אדמה מדי יום רביעי בשבוע.

מרק שעועית מעודד לשמור על כפיים נקיות, וגם על הפה והכפות. למען לא נבחש במקומות של אחרים, ולא נבאיש את המדרכות והשבילים. למען נשרה את הקטניות לפני, ונשרה רוח טובה על הסובבים.

סושי מה קשור? למען יזכרון החברים, שיש לדגום גם את החוץ ולהעשיר מוחות וטעמים. לא נדרש אישור רופא כדי להוציא פה ושם את האף, לטבול את הרגל בטריאקי או בסויה ברחובות הערים. אולי יתגלו שרידיו של אפיקומן, אולי יצוץ עניין, מכרה משכבר או אומן. עם או בלי סמפורה. כמובן.

מאונך:

מאוזן:

1. החג של משה ואליהו (3)	1. אורי ילהג במילוי האוזן (7)
2. הר עיבל נטוע ליד קיבוץ דביר (3,3)	7. שביל גלילי (5)
3. ניחוחות לא ארציים (5)	8. שמונה פאבים? בנען יש יותר מאלף! (5)
4. לרותי יש יגואר (5)	9. שמו גברי ויש לו ארבעה בנים (3,4)
5. אצל זילבר הוא לבדו, בפרדס של נען יש שניים כמוהו (4)	10. (עם 11 מאוזן) האחראי על החוגים מתריע: רבי, המגפה מסביב! (4,4)
6. נמרחת כמו בית בצבע שיער (3,3)	11. (ראה 10 מאוזן)
10. ביטוי שחוק נשמע כמו שעון (6)	15. דני ובני בבית הכנסת (3,4)
12. במזנון הברכה תקבלו מנה זהב (6)	18. שיח מריחואנה באלכוהול (5)
13. שמלת השבת של בת האופה (5)	19. (עם 20 מאוזן) בא ואשק לך הלאה ונגיע לתחילתו של שיר אחר בהגדה (3,4,2,3)
14. גפן כתב מול היערות בלי סוף (5)	20. (ראה 19 מאוזן)
16. נסנכרן את הענף (4)	
17. נו, ברק, זה אחד משמות המשפחה הנפוצים בנען (4)	